

## CUMHURİYETİN 80. YILINDA TÜRK SENDİKACILIK HAREKETİ.

Refik Baydur\*

Dünyadaki sendikal gelişmelerin seyrine bakıldığında zaman ilk sendikalaşmanın işverenler arasında başladığı görülür.

İşveren sendikacılığı, üretimde kötü birtakım gelişmeleri önlemek, rekabeti azaltmak, siyasi baskıları küçültmek, aralarında belirli bir standardı sağlamak ve nihayet birlik beraberlik içinde çalışma hayatının tüm koşullarına hakim olmak için başlamıştır.

İşçi sendikacılığı, daha sonra başlayıp gelişmiş ve özellikle ikinci dünya harbinden sonra hızlı bir ivme kazanmıştır. Çünkü, ikinci dünya harbinden sonra sendikacılık, etkili olarak kullanılmaya başlayan grev, lokavt haklarıyla hız kazanmıştır.

Bu gelişmeler Avrupa'da iki ayrı tip sendikacılığı geliştirmiştir.

Avrupa'da bir tarafta Kıta Avrupa'sı sendikacılığı dediğimiz Almanya, Fransa, Hollanda, İtalya gibi memleketlerde uzun yıllar hüküm süren sert, depresyonist hatta ideolojik sendikacılıktır.

İkinci gelişme ise İsveç, Norveç, İngiltere, Avusturya gibi ülkelerde uzlaşmacı ve daha yumuşak yaklaşımlı sendikacılıktır.

Türkiye'mizde sendikacılık işçi kanadı ile başlar 1952 yılında Türk-İş'in kurulmasıyla rayına oturan işçi sendikacılığı, grev ve toplu sözleşme hakkı olmadığı için tahkim müessesesi ve sosyal dayanışma yoluyla ufak ve cılız gelişmeler sağlamaya çalışmıştır.

---

\* TİSK Başkanı

Türkiye'mizde gerçek sendikacılığına daha yakın başlamış, sonradan özellikle işçi kanadının Avrupa ile olan ilişkileri ile, işveren sendikacılığı da yönünü Avrupa'ya çevirmiş, hatta UNICE (Avrupa İşveren Sendikaları Birliği) ye üye olarak faaliyetine devam etmiştir.

Türk işveren sendikacılığı bir müdafaa sendikacılığıdır.

Memleketimizde işveren sendikaları kanununun çıkışından sonra İstanbul Sanayi Odasının çok küçük bir parasal katkısı ve oda yönetimini oluşturan gönüllü ve aydın kişilerin katkısı ile başlamış ve bazı işkollarında hem parasal, hem hizmet, hem de sosyal ve ekonomik ilişkiler yönünden tutarlı büyümeler sağlanmıştır.

1970'li yıllarda Türk-İş bünyesinde meydana gelen parçalanmalar ve Disk'in sonraki yıllarda Hak-İş'in kuruluşu, Türk işçi sendikacılığının bölünüp zayıflamasına sebep olmuştur.

Bu yıllarda DİSK'in yakıcı, hırçın ve ideolojik hareketleri işveren sendikacılığın birlikte ve dayanışma ile büyümesine sebep olmuş, ama yine de bu büyüme ve güçlenme lokal kalmış, arzu edilen seviyelere ulaşmamıştır.

Bugün TİSK (Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu) in bünyesinde 20 işveren sendikasında 9000 civarında üyeyi kapsayan ve bu üyelerin istihdam ettiği 1 milyon işçi ile memleketimizin tek ve en yaygın işveren sendikala kuruluşudur.

TİSK'e bağlı işveren sendikalarımız arasında çok geniş hizmetler veren ve yüksek para sahibi sendikalar olduğu gibi, konfederasyon aidatını ödeyemeyen sendikalar da vardır. Bunların işverene verdiği hizmetlerde birbiriyle çok farklıdır.

Bu işçi kanadında da aşağı yukarı aynıdır.

Memleketimiz sendikacılığında genel manada ki hizmet ve fonksiyonlarına rağmen, işçi ve işveren konfederasyonları zayıftır. Hele işçi kanadı bölünmüş olması yönünden daha da zayıftır.

Buna mukabil işveren kanadı için de, tam bir güç birliği içindedir denemez. Bizde de bazen yasaların verdiği olanaklarla parasal güce sahip olan odalar, işverenlerin yönetimlerine hakim oldukları için parası bol SİAD'lar yaşamakta ve bölünmeyi artırdıkları gibi, gereksiz çekişmelere kapı açan işveren kuruluşları mevcuttur. Çünkü sosyal

hareketler ve çalışma hayatı matematiksel bir denkleme dayanmadığı için bu konuda ağzı olan konuşuyor, bazen de yanlış ve zararlı konuşuyor.

Biz işveren sendikaları, sendikacılığı işçilerden öğrendik. Ama bu kırk yıllık yaşam sürecimizde işçi sendikacılığını solladık. Çünkü biz profesyonel ve ilmi sendikacılığa önem verdik. Uzmanlaşma bizde halen işçilerden daha öndedir. Memleketimizde sendikal dayanışma kişisel çıkara dayanmaktadır.

Ne işçi, ne de işveren kısa vadeli çıkarım görmeden sendikaya üye olmaz. İşçi veya işveren bu kısa vade de aradığını bulamazsa, sendikasını elinin tersiyle itebilir ve yön değiştirebilir.

Ben, TİSK başkanlığına geldiğim 1989 tarihinden itibaren beş hedefi programımıza aldık. Bunlar:

İşçi ile mutlak uzlaşma sağlamak: Bunu hep beraber 1922'den buyana başardık. Bu uzlaşmayı sağlamamızda işçi liderlerimizin yürekli ve memleket sever katkıları olmuştur.

Hayat boyu eğitim: Bunu işçilerde, işverenler de iyi niyetle yapmaya çalışıyor ama, başarılıyız denemez, işbirliği yapmamız gerekiyor; bunu henüz sağlayamadık.

Yatırım ve istihdam: Bu konuda diğer devletlere oranla çok gerideyiz. Burada halkımızın gerisinden gelen siyasilerin kusuru çok büyüktür. İrlanda'yı örnek alıp uygulama yapmamız gerekiyor.

Nüfus kontrolü: Buna siyaset hep mani olmuştur. Bu gün de aynı kafa hüküm sürmektedir.

Sendikal hizmetleri yanlış iş itilafları ve toplu sözleşme hizmetlerinden daha ileri almak: Bu konularda iş kolları itibarıyla biz işçi kanadından daha başarılıyız. Mesela benim başkam olduğum KİPLAS (Türkiye, Kimya, Petrol, Lastik ve Plastik Sanayii İşverenleri Sendikası);

Toplu sözleşme akdetmek ve takip etmek,

Toplu sözleşmelerde ana hükümleri işçi sendikası ile müşterek tespit etmek,

Üyelerinin çalışma yaşamından doğan davalarına girmek ve sonuçlandırmak,

Ömür boyu eğitim, (işçiye ve yöneticiye)

İş güvenliği eğitimi,

İş yeri güvenliği ve çevre eğitimi,

İhracat ve ithalatta etiket uygulaması,

İşyerlerinde iş değerlendirmesi ve eğitimi,

Üyelerine seminer ve değişen yasalarla ilgili bilgi ulaştırmak,

Organize sanayi bölgeleri kurmak ve geliştirmek,

Grev fonu sağlamak,

İşveren kanadında bütün sendikalar bu hedefe ulaşabilmek için çaba sarfetmektedirler.

Bu konuda işçi sendikalarının da gayret sarfettiği göze çapmaktadır. Yalnız zamana ve hem ekonomik, hem de sosyal huzura ihtiyacımız var.

Türkiye geleceği çok ümit verici bir gelişme içindedir.

Bu gelişmenin lokomotifi siz gençler olacaksınız.

Siz modern teknoloji ile donatılmış, Türk Sanayü'nin sahibi ve yöneticisi olacaksınız.